

κεκυρφάλου βελουδίνου ἢ μεταξίνου χρυσοῦ καὶ μαργαρίταις πεπαικιμένον, περιδέοντος τὸ πρόσωπον καὶ σχηματίζοντος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς οἶον λαμπρὸν τινα καὶ χρίεντα στέφανον. Τὸ κόσμημα δὲ τοῦτο τῆς κεφαλῆς συνειθίζεται καὶ ἐν τῇ αὐτῇ καὶ ἐν τοιοῦτῳ ἱματισμῷ εἰκονίζουσι συχνάκις τὴν αὐτοκράτειραν. Ἀλλ' ἀντὶ τοῦ κεκυρφάλου τούτου τοῦ ἀληθῶς ὠραίου, αἱ μὲν τοῦ Ταριόκ καὶ τοῦ Τῆρ γυναῖκες φέρουσιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς κεκυρφάλον ὑψηλὸν καὶ κωνοειδῆ, οὗ ἡ ἄκρα πίπτει πρὸς τὰ ἐμπρὸς καὶ δύναται νὰ περκαβηθῇ πρὸς πασουμάκιον τουρκικόν, αἱ δὲ ἐν τοῖς ἀγροῖς διαιτώμεναι γυναῖκες ἀντικαθιστάσιν αὐτὸν διὰ μανδηλίου χρωματιστοῦ δενομένου ὑπὸ τὸν πώγωνα. Τὸ δὲ κύριον ἔνδυμα εἶναι ἐσθῆς πλατεῖα μὲ χειρίδας θραχεῖας, ἐκ λίνου, μετὰξῆς ἢ βαμβάκη-ροῦ, σφιγγομένη περὶ τὴν μέσσην διὰ χρωματιστοῦ λεπτοῦ σχοινίου, καὶ καλουμένη *σαρ-φάννα*. Ἐπ' αὐτῆς τὸν χειμῶνα φέρουσιν αἱ γυναῖκες μηλωτὴν θραχεῖαν λαμβάνουσιν τὸ σχῆμα τοῦ σώματος μέχρι τῆς ὀσφύος, ἀκολουθῶς δὲ διπλουμένην ὡς ῥιπιδιον. Καλεῖται δὲ *δοσ-γρέικα*, ἥτοι ψυχῆς θερμαντήριον.

Ἡ δὲ κατὰ τὰς μεγάλας ἢ δεσποτικὰς λεγομένας ἑορτὰς ἔνδυμασίαν τῶν ῥωσίδων χωρικῶν εἶναι ἀπαράβλητος εἰς πλοῦτον καὶ λαμπρότητα. Εἶδον εἰς Νέαν Ἀνδόγαν τῇ ἡμέρᾳ τῆς πεντηκοστῆς κόρας φερούσας ἐσθῆτας χρυσοῦφάντους καὶ βαρυτίμους, περικνημίδας λευκάς, πέδιλα πορφυρᾶ, κεκυρφάλον κεκοσμημένον διὰ χρυσοῦ καὶ τιμαλφῶν λίθων καὶ ἀπολήγοντα εἰς πέπλον πίπτοντα μέχρι πτερνῶν, θραχιόνια χρυσοῦ, μαργαρίτας περὶ τὸν τράχηλον, ἐνώτια ἀδαμαντοκόλλητα, καὶ διαχωρισμένην ἐχούσας τὴν κόμην εἰς μακροὺς βοστρύχους συμπεπλεγμένους μετὰ ταινιῶν καὶ μικρῶν ἀνθέων. Ποικιλωτέρον τούτου θέαμα καὶ λαμπρότερον ἀδύνατον νὰ φαντασθῇ τις. (ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

Π. Γ.

ΘΗΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΠΕΡΙ ΓΥΝΑΙΚΟΣ

(Συνέχεια, ἴδε φυλλάδιον 26.)

Βδελυχθῆτε ὡς αἰσχίστην κακοήθειαν τὸ νὰ ὑστερήσετε τὰς νέας μας τοῦ ὠραιότερου δώρου τὸ ὅποιον δύναται νὰ προσφέρωσιν εἰς τοὺς μελλονόμους αὐτῶν, τῆς θείας λέγω ἐκείνης παρθενίας καὶ ἀγνότητος τὴν ὁποίαν τόσον ἡράσθη τὸ πάνσοπον ἐκεῖνο ὄν, καὶ ἥτις ἔφερεν εἰς τὴν γῆν τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ ἐσωφρόου. Βδελυχθῆτε ἐτι περισσότερον ὡς

σατανικὸν ἐπινόημα τὸ νὰ στερήσετε τὸν ἑμμελὸν σας τὸν φίλον σας τῆς ἀγάπης καὶ τιμῆς τῆς γυναικὸς τοῦ διότι ἐάν μὲν ἦτον ἄξιός τῆς ἀγάπης αὐτῆς, ἡ ἐπιβουλή της εἶναι δεινὸν ἐγκλημα, ἐάν δὲ ἦναι κακὸς σύζυγος, αἱ κακίαι του πῶς δύναται νὰ σᾶς δικαιοῦσιν ὡς ἀτιμάσσετε τὴν δυστυχὴ αὐτοῦ σύντροφον, ἐνῷ οὐδὲν δίκαιον σεῖς ἔχετε, ἐνῷ καὶ ἂν ἔχητε τοιοῦτον, τὸ κακὸν ἀντὶ κακοῦ δὲν θεωρεῖται; Διὰ τὴν γυναῖκα τοῦ κακοῦ ἀνδρός δὲν ὑπάρχει ἄλλο καταφύγιον, ἢ ἡ ὑπομονή, ἡ πραότης καὶ ἡ πίστις, αἵτινες δύναται νὰ τὴν σώσωσι, μὴ θελήσετε λοιπὸν τὸ καταφύγιόν της τοῦτο νὰ τὸ καταστήσετε ὀρμητήριον τῆς διαφθορᾶς. Ὅστις ἐπὶ προφάσει παρηγορίας σύρει αὐτὴν εἰς παρὰ νόμον ἔρωτα, εἶναι θηριώδης φίλαυτος, ἐάν δὲ λέγῃ ὅτι κινεῖται ἀπὸ εὐσπλαγχνίαν, ἡ εὐσπλαγχνία αὕτη εἶναι ἀπατηλὴ, ὀλεθρία καὶ ἀποτρόπαιος, καθότι ἐρωτευόμενος αὐτὴν, τὴν βιάζει ν' αὐξήσῃ τὴν δυστυχίαν της καὶ πρὸς τὴν θλίψιν ὅτι ἔχει δύστροπον ἄνδρα, προσθέτει καὶ τὸ μῖσος ὅπερ ἀποκαθίσταται τόσον δεινὸν ὅσον μᾶλλον θέλει τὸν ἀγαπήσῃ, καθότι ἐνδεχόμενον νὰ διεγερῇ τὴν ζηλοτυπίαν τοῦ ἀνδρός της τῆς ὁποίας τ' ἀποτελέσματα θέλουν εἶσθαι δεινὰ καὶ διὰ τοὺς συζύγους καὶ δι' αὐτὸν, καὶ ἐνῷ νομίζει ὅτι περκεκνήθη ἀπὸ ἔλεος, γεννᾷ εἰς τὴν ἀθλίαν γυναῖκα τὸ βάρος τῆς συνειδήσεως τὸ ὅποιον ἀπώθει μέχρι τοῦδε καὶ ἔζη καὶ καθ' ἑαυτὴν εὐχάριστος.

Πολλοὶ ἴσως ἐνταῦθα θέλουν μοι εἶπει·

Μάντι κακῶν, οὐ πώποτε μοι τὸ κρήγουν εἶπας Αἰεὶ τοι τὰ κακὰ ἐστὶ φίλα φρεσὶ μαντεύεσθαι.

Ἐσθλὸν δ' οὐδὲ τι πω εἶπας ἔπος, οὐδ' ἐτέλεσας ἢ θέλουν μιμηθῇ τὸν Ἀρχαῖον παραπενοῦμενον πρὸς τὸν Ἰωσαφάτ, λέγοντές μοι. «Εἷς ἐστὶν ἀνὴρ εἰς τὸ ἐρωτῆσαι δι' αὐτοῦ τὸν κύριον, καὶ ἐγὼ μείσηκα αὐτὸν ὅτι οὐ λαλεῖ περὶ ἐμοῦ καλὰ, ἀλλὰ κακὰ, Μιχαίας υἱὸς Ἰεμβάλα» — Ἀλλὰ πόσον ἀπατώνται, οὔτε ὁ Μάντις Κάλχας εἰμὶ, οὔτε ὁ προφῆτης Μιχαίας ὁ ἐκλεκτὸς τοῦ κυρίου, διὰ νὰ προβλέψω τὰ μέλλοντα, εἰμὶ ἀπλὸς παρατηρητῆς ὅστις μελετᾷ τὰ περίξ ἐμοῦ γινόμενα καὶ παραβάλλον αὐτὰ μὲ τὰ παρελθόντα τὰ κρίνω καὶ ἐκθέτω, διὰ νὰ φέρω, ἂν δυνήθω, ὠφέλειάν τινά· εἶθε ὅμως νὰ ἡπατώμην, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἀπάτης μου ταύτης μήπως δὲν σώζονται ὅσοι διαβουλεύονται τὴν διαφθοράν; Μήπως δὲν θέλει σκιρτήσῃ ἀπὸ χαρὰν ἡ καρδιά ἐκείνων ἐξ ὑμῶν, οἵτινες εἰς τὴν γυναικεῖαν ἀρετὴν ἐπερείδονται; Μὴ μὲ κατακρίνετε λοιπὸν διὰ τὴν ἐλευθερίαν μου ταύτην! Εἶδα, ἐγνώρισα, ἐμελέτησα προηγουμένως ὅσα ἐκθέτω καὶ ἔλαβον τὸν κάλαμον οὐχὶ διὰ νὰ ψάλλω ἱερεμιάδας, ἀλλὰ νὰ ζωγραφίσω μὲ τὴν ἀδυνατόν μου γραφίδα τὰς συμφορὰς εἰς τὰς ὁποίας θέλομεν ὑποπέσει ἐὰν παραγνώρισωμεν τὸν πρὸς τὰς γυναῖκας σεβασμὸν, ἐὰν αἱ γυναῖκές μας δὲν γνωρίσωσι τὸν προορισμὸν των! Ἐπὶ τὸν θαυμάζω τὸν θεὸν ἐκεῖνον τοῦ Λυκούργου

νοῦν ὅστις διέταξε τὴν κοινὴν ἀνατροφὴν τῶν νέων καὶ νεανίδων. Προέβλεψεν οὗτος ὑπὸ τὸ σκότος ἔτι τῆς ἀμαθείας καὶ δεισιδαιμονίας, ὅτι οὐδεὶς μέχρι σήμερον, ὑπὸ τὸ φῶς καὶ τὸν χριστιανισμὸν προεῖδεν, δηλαδὴ ὅτι ἡ κοινὴ ἀνατροφή, μὲ προσοχὴν ὅμως πολλὴν γενομένην, ἐκτὸς τοῦ ὅτι σχηματίζει τὰς ψυχὰς μὲ τὰ αὐτὰ πάθη, μὲ τὰ αὐτὰ αἰσθήματα, ποιεῖ καὶ τὰ σώματα ἀνδρεία καὶ τὰ σχετίζει μεταξὺ τῶν ἐπὶ μᾶλλον, καθόσον ἡ φύσις τοῦτο διέταξεν, καὶ γεννᾶται παιδιόθεν ἔτι ἡ προτίμησις, ἡ ἐλπίς, ὁ ἔρως τέλους ὅστις στεφανώνει τοὺς κόπους τῆς νεότητος, καὶ ὅστις δὲν ἀφίησι πλέον τὸν νέον, ἢ τὴν νέαν νὰ φροντίξῃ δι' ἄλλο ἢ διὰ τὴν κραταίωσιν τοῦ πάθους του, ἔνεκα τοῦ ὁποίου τέρατα ἀνδρείας καὶ σωφροσύνης ἐπράχθησαν καὶ ἀπόδειξις αὐτῇ ἡ ἱστορία, ἣτις μᾶς λέγει ὅτι ὅλοι οἱ γάμοι ἐν Σπάρτῃ οὕτως ἐγένοντο καὶ ὅτι αἱ νέαι καὶ οἱ νέοι δὲν παρεξέτρεποντο τῶν χρεῶν τῶν ἑκτοτε, δὲν ἡμαύωσαν τὴν τιμὴν τῶν ἄλλοτε παρ' ὅταν παρεῖδον τοὺς νόμους τῶν περὶ τῆς κοινῆς ἀνατροφῆς. Ἀλλὰ ποῦ ἤδη τοιοῦτος νομοθέτης, ποῦ Κυβέρνησις διὰ νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς εὐδαιμονίας τοῦ λαοῦ, ὅπως ὁ μέγας ἐκεῖνος Σπαρτιάτης; Δὲν βλέπετε ὅτι οἱ νομοθέται μᾶς εἶναι οἱ λυμαιωνές μας, δὲν βλέπετε ὅτι ἡ Κυβέρνησις μας σκέπτεται μόνον πῶς νὰ διατηρηθῇ, νὰ θησαυρίσῃ καὶ νὰ διαιρέσῃ; Πρέπει λοιπὸν ἀφοῦ καὶ νομοθεταὶ καὶ Κυβερνήσις ἀγρόν ἡγόρασαν καὶ δὲν ἔχουν καιρὸν νὰ φροντίξωσι διὰ τὸν λαόν, ὃν καθεκάστην ὑβρίζουσι καὶ περιπαίζουσι, νὰ μένωμεν καὶ ἡμεῖς μὲ κεκηνότα στόματα, περιμένοντες τὴν ἐξ ὕψους βοήθειαν; οὐχί! πρέπει ὅλοι μας νὰ φροντίσωμεν νὰ διδάσκωμεν τὰ τέχνα μας νηπιόθεν καὶ γράμματα, μουσικὴν, ὄρχησιν καὶ εὐγενεῖς τρόπους, ἀλλὰ καὶ ἠθικὴν καὶ θρησκευτικὴν ὅχι ὅμως ὅπως διδάσκονται, διότι τίποτε τῇ ἀληθείᾳ δὲν κάμνομεν ὅπως ἐνστάξωμεν εἰς τὰς ἀπαλὰς αὐτῶν καρδίας τὸν ἀληθὴ ἔρωτα διδάσκοντες τοὺς μὲν παῖδας νὰ θεωρῶσι ὡς τιμὴν τῶν τῶν τιμὴν τῶν νεανίδων, τὰς δὲ νεανίδας ὅτι ἡ τιμὴ τῶν εἰ.α. τὸ ἀμάρκντον ἄνθος τὸ ἐν τῇ Γραφῇ ἀναφερόμενον· ἀλλὰ περὶ ἀνατροφῆς ἄλλοτε, ἥδη δὲ ἐπα- νερχόμεθα εἰς τὸν λόγον μας.

— Τὰ χεῖλη τῆς ἀλλοτρίας γυναικὸς, λέγει ὁ Σολομὼν, στάζουν ὡς κηρύθρα μέλιτος καὶ ὁ οὐρανίσκος αὐτῆς εἶναι μαλακώτερος τοῦ ἐλαίου, τὸ τέλος ὅμως αὐτῆς εἶναι πικρὸν ὡς ἀψίνθιον, ὅξυ, ὡς μάχαιρα δίστομος. Οἱ πόδες αὐτῆς καταβαίνουν εἰς θάνατον. Τὰ ὀφθαλμοὶ αὐτῆς καταβαίνουν εἰς θάνατον. Αἱ περσίδες αὐτῆς εἶναι ἄστατοι καὶ οὐχὶ εὐδιάγνωστοι. Ἀκούσατέ μου λοιπὸν τώρα, τέκνα μου καὶ μὴν ἀποστραφῆτε τοὺς λόγους τῶν χελεῶν μου. Διαβάσινε μακρὰν αὐτῆς καὶ μὴ πλησιάσῃ εἰς τὴν θύραν τοῦ οἴκου της διὰ νὰ μὴ δώσῃ τὴν τιμὴν σου εἰς ἄλλους καὶ τὰ ἔτη σου εἰς τοὺς ἀνελεήμονας, διὰ νὰ μὴν περυσισθῶσιν οἱ ξένοι ἀπὸ τὴν περιουσίαν σου καὶ οἱ κόποι σου

ἔλθουν εἰς χεῖρας ἀλλοτρίου, καὶ σὺ στενάζῃς εἰς τὰ ἔσχατά σου, ὅταν δηλαδὴ ἡ σὰρξ σου [καὶ τὸ σῶμα σου καταναλωθῇ καὶ λέγῃς· πῶς ἐμίσησα τὴν παιδείαν καὶ ἡ καρδία μου κατεφρόνησε τοὺς ἐλέγχους καὶ δὲν ἐπήκουσα εἰς τὴν φωνὴν τῶν διδασκόντων με, οὐδὲ ἔκλινα τὸ ὠτίον μου εἰς τοὺς νοθετοῦντάς με;

Οἱ μὴ σώφρονες ἄνδρες, λέγει ἡ κυρία Κοτίγγη, ἀμφιβάλλουν περὶ τῆς σωφροσύνης τῶν γυναικῶν ἐν γένει, φρονοῦσι δὲ ὅτι, γνωρίζαντες πολλὰς, εἶναι ἱκανότατοι νὰ τὰς κρίνωσιν, ἀλλ' ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ, προσθέτει, τὸ συμπαθητικὸν θέλητρον δι' οὗ σύρονται πάντοτε πρὸς τὰς ὁμοίας τῶν κατὰ τὰ ἥθη γυναικῶν καὶ ἡ ἔξις τῆς ὑπερφηφάνειας ἣτις δὲν ἀφίησιν αὐτοὺς νὰ ὁμολογήσωσιν ὅτι ἀπὸ τὰς τιμίας γυναικῶν κατεφρονήθησαν, εἶναι δὴ ἰσχυροὶ λόγοι οἵτινες μηδενίζουν τὴν κρίσιν τῶν τοιούτων ἀνδρῶν. Ἰσως εἶναι ἀληθὴς ἡ σκέψις αὕτη τῆς κυρίας Κοτίγγης, ἀλλ' ἂν μᾶς συγχωρηθῇ, νὰ εἰπώμεν ὅτι πολλάκις οἱ τοιοῦτοι ἄνδρες διὰ τῆς πείρας ἐγνώρισαν ὅτι καὶ πολλοὶ ἀπὸ τὰς λεγομένης τιμίας γυναικῶν ἐφάνησαν μέχρι τέλους κακοηθέστατοι, ὡς ἐκ τούτου ἔχουν κατ' αὐτοὺς δίκαιον νὰ μὴ πιστεύωσι τὴν σωφροσύνην τῶν γυναικῶν, καὶ τόσον μόνον δύνανται νὰ ἦναι ἀξιοκατάκριτοι οἱ ἄνδρες οὗτοι, καθόσον ἐκτείνουσι γενικῶς τὴν τοιαύτην κρίσιν των, ἐνῶ πολλὰ ἀπειροὶ γυναῖκες, εἰς ὅλην αὐτῶν τὴν ζωὴν διετήρησαν ἀκηλίδωτον τὴν θείαν αὐτῶν ἀρετὴν. Ἀλλ' ἄρα δὲν εἶναι μᾶλλον καταφρονήσεως ἄξια αἱ γυναῖκες ὅσαι ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς τιμιότητος ὑποκρύπτουσι τὴν αἰσχροτέραν διαφθοράν, ἣτις καθεκάστην ἀνακαλύπτεται; Ὅλοι, πιστεύω, εἶδομεν παρθένους θαυμαζομένας διὰ τὴν τιμὴν καὶ συμπεριφορὰν τῶν ἐνώστω ἔμενον ὑπὸ τὴν πατρικὴν στείγην, ἀλλὰ πῶς ἐξ αὐτῶν μετὰ τὴν ὑπανδρείαν τῶν εἰδωμένων νὰ ἐξοκέλωσιν εἰς τὰς παχύτερας ἀκολασίας; Ἀκατανόητοι ἡ ἀνθρώπινος φύσις! Εἰμάρτο φαίνεται ὑπὸ τὴν ἀπλοϊκότεραν αθωότητα νὰ ὑποκρύπτεται ἡ πανουργία καὶ ἡ προσποίησης, τὴν ὁποίαν πῶς θέλει δυνήθῃ ὁ δυστυχὴς ἄνθρωπος νὰ ὑποσκελίσῃ; ὅποια μέσα, σοφοὶ γινώσκουσι τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων, εὐρίσκετε εἰς τὰ χαρτοφυλάκιά σας πρὸς ἑασιν τῆς ἠθικῆς ταύτης ἀσθενείας; Εἶναι ἀληθὲς ὅτι οἱ ἄνδρες, ὅσον ἐξυδερεκεῖς καὶ ἂν ἦναι, δὲν ἐμποροῦν ν' ἀποκτήσωσιν ἐν διαστήματι μίας μόνης ζωῆς ἀρετὴν ἐμπειρίαν καὶ ἀρχινοῖαν διὰ νὰ ἐξακριβώσωσιν ὅλην τὴν ποικιλίαν καὶ τὴν ἐκθύτητα τῆς τέχνης τῶν ἐρωτοπλάνων γυναικῶν, ἀλλ' ἄρα δι' αὐτὸ τοῦτο πρέπει νὰ φρονοῦν κακῶς περὶ τοῦ γυναικείου φύλου, πρέπει, ἐπεὶ δὲ γνωρίζουν ὅτι ὑπάρχουν περιστάσεις, καθ' ἃς τὸ γυναικεῖον φύλον ὑπόκειται εἰς στιγμὰς ἀδυναμίας τὰς ὁποίας οἱ ἄνδρες ἀποφεύγουσιν μὲ περισσοτέραν εὐκολίαν, νὰ μετακλειώωνται αὐτὰς τὰς ἀδυναμίας των;